

13742

0830

5f

Uitgaande brief

In te vullen door de opsteller

Datum | |

Dienst/Afdeling **ROEZ**

Steller [5.1.2e]

Telefoon (050) [5.1.2e]

E-mail [5.1.2e]@groningen.nl

Registratienr. **RO14.4222842** ✓

Bijlagen (aantal) **Aantal** _____

Overleg gepleegd met [5.1.2e] [5.1.2e]

[5.1.2e]

Inliggende registratienrs. _____

N.a.v. de brief d.d./kenmerk
/-

Bestandsna(a)m(en) _____

Geadresseerde
De leden van de raad van de gemeente
Groningen
te
GRONINGEN

Aanwijzingen _____

Onderwerp (beknopt)
Voortgangsrapportage dossier aardbevingen

Paraaf voor akkoord

Naam	Dienst	Paraaf	Datum
[5.1.2e]	RO	[5.1.2e]	4/3
[5.1.2e]	BMT	[5.1.2e]	5/3

Afschrift aan
Burcol
Archief
Steller

Ondertekening college

Gemeentesecretaris **BZW** **1.1. MRT 2014** **5f**

Burgemeester [5.1.2e] **8/3** **Aanhouder tot de**
Collegevergadering d.d.
18 maart 2014

Wethouder(s) _____

Afgehandeld en naar archief

Paraaf _____ Datum _____ Classificatienr. **-1.790**

Onderwerp Voortgangsrapportage dossier aardbevingen

Steller 5.1.2e

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 86 61 Bijlage(n)

Ons kenmerk RO14.4222842

Datum

Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

De aardbevingenproblematiek, het in verband daarmee aangepaste winningsplan-NAM 2013 dat nieuwe vragen oproept over de veiligheid van onze regio en alle problematiek die hiermee annex is, waren voor u aanleiding tot het stellen van vragen en het aanvragen van een spoeddebat. Uit dit debat van 29 januari bleek helder dat er sprake is van een breed en diep gedeelde zorg bij uw Raad en ons over de veiligheid van onze inwoners en over de aardbevingenproblematiek in het algemeen.

In dit debat stelden wij een acht-punten-plan (APP) vast, als antwoord op deze problematiek. Met deze brief lichten wij de resultaten tot dusverre per punt toe.

Voor de verdere uitwerking geldt dat het belang van de veiligheid het best wordt behartigd door een eensgezind regionaal standpunt. Regionale agendering, regionaal draagvlak, regionale verbindingen en snelheid gecombineerd met het bieden van gelegenheid tot (wederzijdse) aansluiting bij initiatieven, zijn voor ons dan ook richtinggevend bij de uitwerking van dit APP.

1. Zienswijze op winningsbesluit en de inschatting van de effecten (samen met regio)

Op 17 januari presenteerde het Kabinet haar winningsplan NAM 2013. Op dit plan kunnen zienswijzen worden ingediend voordat het definitief wordt vastgesteld.

Dit plan leidde bij ons tot zorg over de toekomstige veiligheid van de regio. De totale productie van het Groningenveld voor de komende drie jaren blijft namelijk op het niveau van al gerealiseerde jaargemiddelden die samenvallen met de toename van het aantal aardbevingen. Daarbij zullen de risico's voor onze gemeente groter worden omdat het kabinet voorstelt de afname van de productie in de kern van het Groningenveld te compenseren met extra

productie meer nabij de gemeente Groningen. Het Staatstoezicht op de Mijnen bevestigt dat de risico's van de verschuiving van de gaswinning onvoldoende in kaart zijn gebracht.

Onze zorgen komen meer robuust tot uitdrukking naarmate in regionaal verband meer overeenstemming is over deze problematiek. Daarom wordt via de Veiligheidsregio Groningen (VG) een zienswijze uitgewerkt, Bijkomend voordeel is dat hierdoor de regionaal aanwezige kennis optimaal wordt benut.

Acties en resultaten.

Wij zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van de concept zienswijze van de VG, die vooralsnog als richtinggevend geldt voor de gezamenlijke Groninger gemeenten.

Wij steunen de algemene conclusie van deze zienswijze:

“ De rapportages van het Rijk zijn summier wat betreft kansen én effecten. Vanwege die constatering kan het bestuur niet bepalen of de veiligheid van de inwoners van het gebied een volwaardige plaats heeft gekregen in de besluitvorming van de minister ”

De gedeelde zorg over de veiligheid is door de individuele leden van ons college besproken met de eigen fractiemedewerkers in de Tweede Kamer. Dit leidde tot vragen aan minister Kamp bij de behandeling van het winningsplan in de Tweede Kamer op 5 februari jl.

De vragen in de Tweede Kamer en de onrust in de samenleving, hebben als voorlopig resultaat dat de termijn voor indiening van zienswijzen is verschoven. De einddatum voor de indiening van een zienswijze is nu 24 april 2014. In de tussentijd verricht de NAM aanvullend onderzoek naar de aardbevingsrisico's, die ontstaan door de verschuiving van de gaswinning.

Vervolg.

Afhankelijk van de uitkomsten van het aanvullend onderzoek en van de reactie van de minister van Economische Zaken daarop zullen wij als regio een definitieve zienswijze indienen. U wordt, in overleg met het presidium, hierbij betrokken.

2. Voorlichting: onze kennis versterken en eerlijke en open informatie naar onze inwoners

Voorlichting.

Het informeren van onze inwoners betreft voorlichting over vooral de bevingsrisico's, de handelwijze ingeval een beving voordoet en de gevolgen voor de regelgeving (bouwnormen b.v.).

Het is belangrijk dat onze inwoners deze informatie tijdig en volledig ontvangen. Daarom worden eerst de uitkomsten van de vervolgonderzoeken en het daarop te baseren definitieve winningsplan afgewacht, voordat bewoners actief worden geïnformeerd.

Die informatie zal worden afgestemd op informatieverstrekking van andere organisaties (gemeenten, VG, GGD/GHOR, Politie, directie Publieke gezondheid, de Driehoek), voor een eenduidige en tijdige voorlichting. Er wordt een communicatieplan ontwikkeld waarin alle onderdelen samenkomen.

Een onderdeel dat nu al wordt uitgevoerd betreft de opname van een pagina op de gemeentelijke website, waar informatie kan worden ingewonnen over m.n. de indiening en afwikkeling van schadeclaims. Onze inwoners worden via de lokale media met regelmaat op deze website geattendeerd.

Kennis / Vervolgonderzoek.

Het aangepaste winningsplan en de onderliggende onderzoeken roepen bij deskundigen veel vragen op.

Deze vragen worden geïnterviewd, beoordeeld op hun relevantie voor onze gemeente en er wordt aanvullende kennis gegenereerd voor een regionale en/of gemeentelijke aanpak van de problematiek.

Daarnaast wordt het kennisnetwerk uitgebreid (met b.v. NAM, SodM en het ministerie van EZ) voor inbreng in de onderzoeken en de besluitvorming daarover.

3. Preparatie: scenario's veiligheidsregio

De VG is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de taken die volgen op een aardbeving.

Resultaat.

Op 21 februari jl. is het Incidenten Bestrijdingsplan Aardbevingen door het bestuur van de VG vastgesteld. In dit plan zijn kwetsbare groepen en objecten geïnterviewd, mogelijke scenario's in kaart gebracht (schadeprofielen) en is het noodzakelijke optreden van hulpverleningsdiensten voorbereid.

Mocht de vervolgdiscussie over het gaswinningsplan daartoe aanleiding geven dan zal het Incidenten Bestrijdingsplan daaraan worden aangepast.

4. Alle schade wordt vergoed: incl versterking woningen en dijken

Het Rijk heeft voor schadeherstel, compensatie en aardbevingsbestendig bouwen een bedrag gereserveerd voor 5 jaren van 1,2 miljard euro, voor het hele gebied dat door aardbevingen kan worden getroffen. Daarvan is 830 miljoen euro bestemd voor schadeherstel en preventie.

De bedragen betreffen ramingen. De werkelijke kosten kunnen dus hoger uitvallen en zullen, zo is door de minister (bij brief van de commissaris van de Koningin van de provincie Groningen op 29 januari) toegezegd, worden vergoed door de Maatschap Groningen (NAM/Rijk). Voor wat betreft het herstel van schades aan de bestaande bouw is die verplichte vergoeding van de werkelijke kosten bij wet geregeld.

Vervolg.

Over vergoedingen voor aardbevingsbestendige nieuwbouw, versterking van de bestaande bouw en waardedaling van woningen, bestaat nog onduidelijkheid.

De omvang van deze problematiek wordt geïnventariseerd. In overleg met de provincie, regiogemeenten en de dialoogtafel worden de mogelijkheden voor een strategisch antwoord op deze problematiek verkend. Het uiteindelijk standpunt van de minister en financiële, technische en juridische mogelijkheden, zijn in dit verband relevant.

5. *Aardbevingsbestendiger bouwen*

6. *Versnellen van de invoering van Eurocode 8 (norm voor het aardbevingsbestendig bouwen van woningen maar ook van dijken)*

Situatie.

Met de raad zijn wij van mening dat de nieuwbouw en de bestaande bouw zo veel als mogelijk aardbevingsbestendig moeten zijn. Voor aardbevingsbestendige bouw geldt een internationale richtlijn (Eurocode 8 / regulering via het Bouwbesluit).

Wij zegden de raad toe te zullen bevorderen dat deze norm van toepassing wordt verklaard in het risicogebied.

Inmiddels.

Naar blijkt is een verplichting van de E8-norm op dit moment juridisch niet mogelijk.

Voor de vertaling van deze Europese norm naar de Groninger situatie werkt de minister nu aan een Nederlandse Praktijkrichtlijn. Deze richtlijn is, afhankelijk van het nader te definiëren risicogebied, mogelijk ook van toepassing op onze gemeente.

Daarnaast begint de minister met een plan van aanpak voor het versterkingsprogramma voor het gebied met het (tot dusverre!) hoogste seismische risico: Loppersum en omgeving. Dit plan onderscheidt "importantieklassen": Woonhuizen genieten een lagere prioriteit dan gebouwen die vitaal zijn voor het verlenen van hulp ingeval van een beving.

Vervolg.

Voorkomen (van schade) is beter (goedkoper) dan genezen.

Wij concluderen dat: onze gemeente vooralsnog buiten het plan van aanpak van de minister ligt en dat, indien de gemeente Groningen in het actieprogramma van de minister wordt opgenomen, woningen een lagere prioriteit zullen krijgen.

De omvang van deze problematiek wordt geïnventariseerd. Afhankelijk van de vervolgonderzoeken en de uitkomsten van overleg met de NAM en het ministerie van EZ, zullen we eerst bepalen of er voldoende aandacht is voor de risico's in de gemeente Groningen. Bij onvoldoende aandacht overwegen we de ontwikkeling van een regionale strategie en/of regionaal maatregelenpakket.

7. In gesprek met andere gemeenten

De VG vormt het regionale overlegplatform voor alle betrokken gemeenten. Via de VG wordt met de regiogemeenten gecommuniceerd, een gezamenlijke zienswijze opgesteld en worden volgacties in regionaal verband op elkaar afgestemd.

Daarnaast wordt overlegd met de Provincie, parlementariërs, Waterschappen, deskundigen en kennisinstellingen.

We gaan ons netwerk verbreden met vooral de NAM, het SodM en het ministerie van EZ, om onze positie te versterken in de vervolgonderzoeken en in de (advisering over de) besluitvorming.

8. Alternatief voor energie versnellen in de regio

Het kabinet heeft ter compensatie van de schade als gevolg van aardbevingen een maatregelenpakket voorgesteld voor het betrokken risicogebied. Deze maatregelen richten zich onder andere op de versterking van de leefbaarheid en het economische perspectief van de regio. Voor het totale pakket is een bedrag beschikbaar gesteld van 130 miljoen Euro voor de komende tien jaren. De nadere invulling, de uitwerking en de uitvoering van de maatregelen zullen in dialoog tot stand komen.

Het kabinet motiveert haar pakket met verwijzing naar lokale economische belangen.

Vervolg.

Zoals eerder verwoord in onze brieven aan uw raad, hechten wij sterk aan de ontwikkeling van een duurzaam economisch perspectief.

Naast regionaal-economische belangen, kan ook worden gewezen op nationale- (eindigheid gasvoorraad), veiligheids- (minder aardbevingen) en milieubelangen, die de urgentie van deze transitie onderstrepen.

Samen met de regiogemeenten, de provincie, ondernemers en kennisinstellingen, willen wij vorm geven aan een innovatieve en vooruitstrevende invulling van deze opgave.

Daarom stellen wij voor een regionaal-experimenteergebied te ontwikkelen voor duurzame energietransitie. In overleg met de regio en het Rijk willen wij: dit gebied definiëren, bestuurlijk vorm geven en afgestemde regelgeving ontwikkelen.

Tenslotte.

Bij u en bij ons staat de veiligheid van onze inwoners voorop bij het beoordelen van alle voorstellen die het kabinet doet voor de vermindering van de risico's op een aardbeving.

Die voorstellen, in combinatie met de daaraan verbonden maatregelen voor leefbaarheid, economische ontwikkeling, schadeherstel en – preventie, bepalen in belangrijke mate het welzijn van onze inwoners en de ontwikkeling van onze stad en regio.

Over de voortgang van het dossier aardbevingen, de verdere ontwikkeling van de zienswijze, de resultaten van onze gesprekken met de betrokken partijen, waaronder minister Kamp, zullen wij u dan ook met regelmaat informeren.

De uitvoeringskosten van het programma zullen aan u worden voorgelegd, via de behandeling van het Rekeningresultaat 2013.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

5.1.2e

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

5.1.2e

Programma Gaswinning en aardbevingen

conceptversie, 4 maart 2014

Inleiding

De recente rapporten, het gasbesluit en de overeenkomst met het kabinet, provincie en negen gemeenten hebben duidelijk gemaakt dat voor de gemeente Groningen ook gevolgen zijn verbonden aan de aardbevingen. Gevolgen die op dit moment nog niet voldoende in beeld zijn. Dit heeft te maken in onzekerheden over de uitgevoerde berekeningen door de NAM maar ook omdat de focus tot nu toe sterk op het gebied rondom Loppersum heeft gelegen. Met ruim 800 schademeldingen in de stad en de boodschap van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) dat ook in andere delen van het veld stevige aardbevingen kunnen plaatsvinden is het van belang dat wij in de Stad ons moeten voorbereiden op deze nieuwe werkelijkheid.

In de raadsvergadering van 29 januari heeft burgemeester Vreeman zijn 8-stappenplan geïntroduceerd:

1. *Zienswijze op winningsbesluit en de inschatting van de effecten (samen met regio)*
2. *Voorlichting: onze kennis versterken (bv expertmeeting) en eerlijke en open informatie naar onze inwoners*
3. *Preparatie: scenario's veiligheidsregio*
4. *Alle schade wordt vergoed: incl versterking woningen en dijken*
5. *Aardbevingbestendig bouwen*
6. *Versnellen van de invoering van Eurocode 8 (norm voor het aardbevingsbestendig bouwen van woningen maar ook van dijken)*
7. *In gesprek met andere gemeenten*
8. *Alternatief voor energie versnellen in de regio*

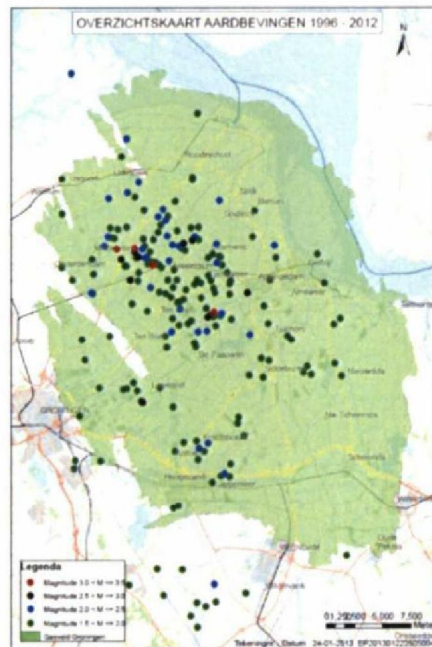
Op basis van dit stappenplan zijn we aan de slag gegaan en hebben dit programma samengesteld. Hierbij hebben we input gekregen van de collega's op verschillende werkterreinen. Omdat we voor de gemeente Groningen op de drempel van een nieuw en zeer complex onderwerp staan zijn alle onderdelen nog niet in detail uitgewerkt. Na een korte beschrijving van de achtergrond van de aardbevingen laten we zien op welke onderdelen de belangrijkste relatie met de stad te maken hebben en hoe we de verbinding leggen met de andere betrokken partijen.

Achtergrond

Aardgas en Groningenveld

Op dit moment wordt ons aardgas gewonnen deels uit kleine aardgasvelden en deels uit het Groningenveld. (zie figuur 1). Ongeveer de helft van het gewonnen gas wordt voor de energievoorziening in ons land gebruikt en de andere helft wordt geëxporteerd naar de ons omringende landen.

De westgrens van het Groningenveld loopt over de stad Groningen. Zo liggen de wijken Beijum en Lewenborg evenals de ontwikkellocatie Meerstad boven het Groningenveld.

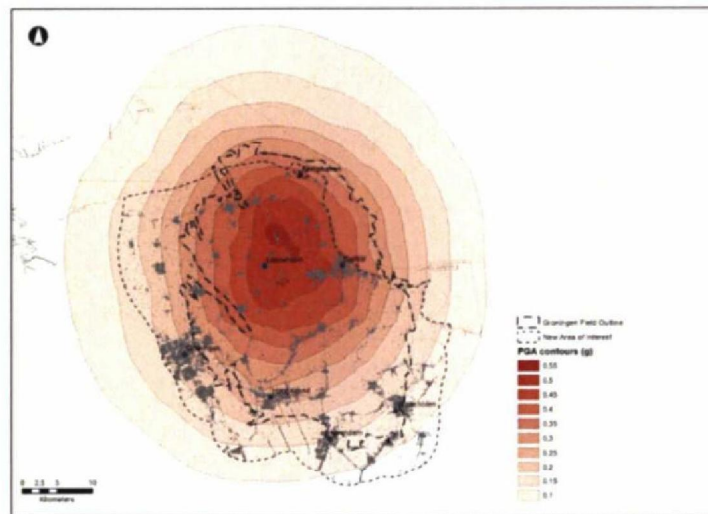
Figuur 1: ligging Groningergasveld met overzicht 'voelbare' aardbevingen(M>2)

Aardbevingen

De aardbevingen zijn het gevolg van de gaswinning. Doordat het gas wordt onttrokken wordt het reservoirgesteente waar het gas in zat, verder samengedrukt. Deze compactie is de drijvende kracht achter de aardbevingen. Maar niet alle kracht die bij compactie vrij komt leidt tot aardbevingen. Slechts een klein deel van de kracht bouwt zich in de ondergrond op en ontaardt zich in een aardbeving. De vrijgekomen energie verspreidt zich alle kanten op en wordt gedempt door de aardlagen. De hoeveelheid energie die aan het aardoppervlakte komt wordt uitgedrukt in de mate van versnelling. Deze versnelling bepaalt vervolgens hoeveel overlast of schade optreedt. Dit kan zijn van bewegende lampen tot het instorten van woningen.

De discussies rondom het Groningengasveld richten zich op alle stappen van dit proces: de mate van compactie, de eventuele kracht van de beving, de mogelijk optredende versnellingen aan het aardoppervlakte en de mate van schade die aan verschillende bouwwerken kan optreden. Door alle partijen wordt onderkend dat in de berekeningen nog grote onzekerheden zitten en dat specifiek onderzoek naar de Groningse situatie noodzakelijk is. In onderstaande figuur uit rapport 1 [zie bijlage

2] is de mate van versnelling (PGA) weergegeven. Dit is op basis van een 2% waarschijnlijkheid van overschrijding in de komende tien jaar. De versnelling wordt uitgedrukt in een percentage van de zwaartekrachtsversnelling ($g=10 \text{ m/s}^2$).

Figuur 2: Kaart met verwachte versnellingen (2% waarschijnlijkheid op overschrijding de komende tien jaar).

Uit de kaart blijkt dat in een groot deel van de stad rekening gehouden moet worden met een versnelling van 0,2 g tot 0,3g. Op basis van de resultaten van nog uit te voeren onderzoeken en de gewijzigde productiestrategie zal deze kaart nog kunnen wijzigen.

Winningsplan

Het gebruik van de diepe ondergrond is gereguleerd in de Mijnbouwwet. Voor gaswinning is een vergunning nodig die het ministerie van EZ op basis van een winningsplan moet afgeven. Op 27 januari heeft het ministerie het ontwerpbesluit winningsplan Groningenveld 2013 dat door de NAM is ingediend bekend gemaakt. Hieruit bleek dat het ontwerpbesluit afwijkt van het advies van SodM. Het SodM heeft kritiek op diverse technische berekeningen en het beoordelen en beoordelingskader van het veiligheidsrisico. Zij geven aan dat mogelijk ook in andere delen van het Groningenveld krachtige aardbevingen kunnen plaatsvinden.

Minister Kamp heeft vervolgens een aantal toezeggingen gedaan waaronder die van een verminderde gaswinning bij Loppersum en een plafond van 42,5 BCM (miljard m³ gas/jaar). Met dit laatste wijkt hij niet af van het langjarige gemiddelde van de afgelopen jaren maar zit hij wel onder het recordjaar 2013 van 54 BCM. Als gevolg van de afname van de productie bij Loppersum zal er dus elders in het veld een toename van productie gaan plaatsvinden. De verwachting is dat dit in het zuidelijke deel plaatsvindt en dan met name in het zuidwestelijk deel rondom Harkstede en Froombosch. Op dit moment ontbreekt nog de uitgewerkte nieuwe strategie en de daarbij behorende berekeningen voor compactie en risico's. Minister Kamp heeft toezeggingen gedaan dat deze berekeningen zo spoedig mogelijk (verwachting begin maart) beschikbaar komen. Dan zal hij ook met het aangepast winningsplan Groningenveld komen. Vanaf dat moment zal de periode voor een zienswijze van 6 weken plaatsvinden (verwachting 14 maart 2014-24 april 2014).

Kamp en de Nam onderkennen dat er nog grote onzekerheden in de modellen en berekeningen zitten maar geven aan door de nu gevolgde strategie (80% minder bij Loppersum) dat de risico's tijdelijk verminderd zijn en dat dat de gelegenheid biedt om de modellen en uitgangspunten te verbeteren. In juli 2016 moet de NAM een nieuw winningsplan indienen waarover begin 2017 een nieuw besluit zal worden genomen. In de tussentijd moeten metingen in het gasveld meer inzicht geven in de risico's en de wijze waarop ze beperkt kunnen worden.

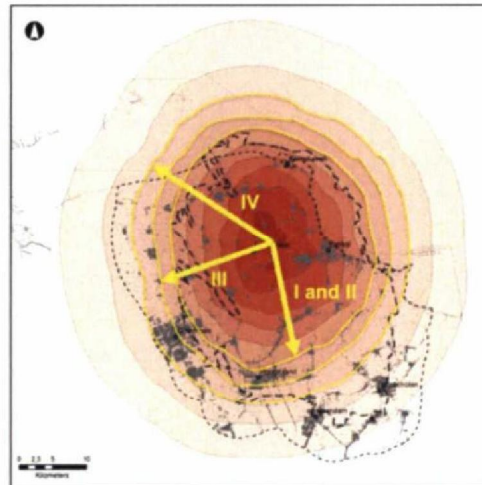
Maatregelenpakket Kamp

Door het ministerie van EZ zijn een aantal toezeggingen gedaan om het herstel van vertrouwen terug te winnen.

Schadeherstel en versterking

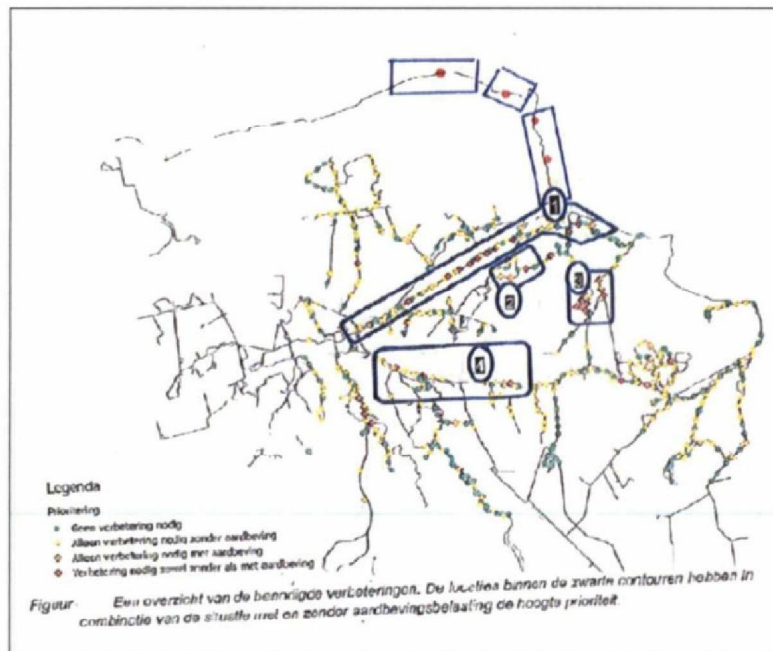
In de komende vijf jaar zal 850 miljoen beschikbaar komen voor schadeherstel en –preventie van huizen, gebouwen en infrastructuur. De NAM gaat onder meer vijftienduizend huizen inspecteren en waar nodig versterken. Ook komt er een fonds van vijftien miljoen euro om in bijzondere gevallen eigenaren van woningen tegemoet te kunnen komen. Hiervoor is al een commissie samengesteld.

Bij het gebied dat in het onderzoek naar versterking wordt meegenomen zijn een aantal keuzes en aannames gemaakt die afhankelijk van de onderzoeken en pilotprojecten mogelijk veranderen. Verwacht wordt dat versterkingsactiviteiten nodig zijn bij een versnelling tussen de 0,1 en 0,2 g. Vanwege de haalbaarheid en de onzekerheid is nu gekozen voor scenario N. Waarbij grote schuren met (pluim)vee(klasse I) en woningen(Klasse II) binnen de 0,3g contour, gebouwen met veel mensen (klasse III) binnen de 0,25 g contour en vitale gebouwen zoals ziekenhuizen binnen de 0,2 g contour worden onderzocht en indien nodig versterkt. Na een aantal pilots en aanbesteding zal pas vanaf 2016 kunnen worden begonnen met uitvoering van de maatregelen op grote schaal.

Figuur 3. Voorgesteld scenario voor versterking woningen en schuren (klasse I en II), gebouwen met veel mensen (klasse III) en vitale gebouwen (klasse IV).

Daar waar nodig worden dijken versterkt. Het Waterschap Noorderzijlvest heeft begin februari 2014 hiervoor een plan van aanpak opgesteld waaruit blijkt dat met het Eemskanaal wordt begonnen.

Figuur 4. Plan van aanpak voor versterking dijken

Ook stelt de NAM tien miljoen euro beschikbaar voor het bouwkundig versterken van nog te bouwen huizen en gebouwen.

Verbetering leefbaarheid

Huiseigenaren in het risicogebied komen in aanmerking voor maatregelen die de waarde van hun huis kunnen vergroten (bijv. voor zonnepanelen of woningisolatie). Het is nog niet duidelijk hoe het risicogebied is gedefinieerd. Voornamelijk gaat het Rijk uit van het gebied rondom Loppersum waar de hoogste PGA te verwachten is. Er komt ook een regeling voor huiseigenaren die bij verkoop te maken hebben met waardedaling door de aardbevingen. Deze regeling geldt uitsluitend voor huizen in de gemeenten Appingedam, Bedum, Delfzijl, Eemsum, Loppersum, Slochteren, Ten Boer en Winsum.

Het kabinet stelt 60 miljoen euro beschikbaar voor diverse maatregelen die de leefbaarheid in het gebied vergroten en wordt circa 65 miljoen euro, aangevuld met circa 35 miljoen door de provincie, in de regionale economie geïnvesteerd. Een zogeheten Economic Board werkt de maatregelen ter verbetering verder uit. Deze Board zal bestaan uit ondernemers uit de regio.

Pieter van Geel en Jacques Wallage hebben inmiddels hun eindadvies voor het opzetten van een dialogotafel aan de provincie aangeboden. Om te zorgen dat de tafel qua omvang niet te groot wordt maar wel voldoende gerepresenteerd is, zijn combinaties gezocht van vertegenwoordiging uit een bepaalde organisatie/groep. Deze vertegenwoordigers dienen dan wel voldoende gemandateerd te zijn vanuit hun achterban. Zo zal de vertegenwoordigende burgemeester terugkoppelen naar alle gemeenten en waterschappen in het gebied.

Toelichting op 8-stappenplan

Hieronder volgt aan de hand van de 8-stappen van Vreeman een analyse van de benodigde werkzaamheden

1. Opstellen zienswijze

Vanaf 17 januari, toen de rapporten beschikbaar kwamen, zijn we bezig met het bestuderen van deze stukken. Hiervoor hebben we inmiddels een groep deskundigen binnen de gemeente gemobiliseerd. Daarnaast hebben we ambtelijk contact gelegd met de Veiligheidsregio en de provincie. We zullen de komende periode ook dit netwerk verder uitbreiden. Zodat we optimaal kennis kunnen delen en gezamenlijk standpunten bepalen. In het komen tot een bestuurlijk gedragen zienswijze zullen we het bestuur ondersteunen om te komen tot een gezamenlijk product.

- 17 januari 2014 1^e ontwerpbesluit;
- 14 maart 2014 2^e ontwerpbesluit als gevolg van de gewijzigde productiestrategie (80% minder bij Loppersum);
- 24 april fatale datum zienswijze.

De burgemeester heeft in een overleg met de burgemeesters van de regio afgesproken dat er een zienswijze voor de hele regio komt waarin specifieke elementen die gemeente gebonden zijn worden opgenomen. Voor de aandachtspunten van de gemeente Groningen is een notitie in voorbereiding. Doordat de termijn van zienswijze is verschoven is het mogelijk dat de raad geïnformeerd wordt over de concepttekst van de zienswijze.

De coördinatie ligt bij de Veiligheidsregio.

Acties:

- Beoordelen rapporten en winningsplan;
- Opstellen gezamenlijke zienswijze met mogelijk lokale input;
- Agenderen aandachtspunten Stad;
- Informeren Raad over voortgang.

2. Voorlichting

2.1 Informatie naar onze inwoners

Recent hebben desondanks vele honderden Stadse huishoudens schade gemeld als gevolg van aardbevingen die zich min of meer in de directe omgeving hebben voorgedaan. Bij de gemeente komen met steeds grotere regelmaat vragen binnen hoe te anticiperen cq reageren op aardbevingen. Die vragen komen van inwoners (vooral uit de noordoostelijke woonwijken), van ondernemers en van mensen/bedrijven die wellicht naar Groningen willen verhuizen, maar nu even pas op de plaats maken. Dat vraagt om adequate antwoorden vanuit de gemeente naar al deze betrokkenen.

Er zijn de afgelopen weken contacten gelegd met diverse Communicatie-afdelingen in de regio die al langer met aardbevingen hebben te kampen. Ook is gesproken met mensen van de Veiligheidsregio Groningen, de provincie Groningen en de NAM. Met deze kennis op zak kunnen een aantal snelle communicatie-acties worden voorbereid.

Zo zal dezer dagen binnen de website www.groningen.nl een aantal pagina's worden gevuld met daarop de nodige basis-informatie. Er wordt nadrukkelijk gebruik gemaakt van vele

nuttige en handige links naar andere instanties waar al veel informatie wordt aangeboden. Tegelijkertijd zijn afspraken gemaakt met het Klant Contact Centrum om via deze gemeentelijke dienst mensen met vragen te bedienen. Dat kan door het geven van antwoord op min of meer standaard vragen door middel van een handige Q&A-lijst, dat kan ook door middel van doorverwijzen naar ambtelijke deskundigheid binnen de gemeentelijke organisatie al naar gelang het type vraag. De diverse gemeentelijke back-offices op de hoogte gebracht van wat speelt en wat kan spelen. Ook kunnen zij ieder voor zich nu antwoord geven op de aan hen gestelde specifieke vragen. Overigens zijn er tal van vragen waarop de gemeente, evenmin als andere instanties, nog geen duidelijk en helder kan geven. Omdat er aanvullend onderzoek nodig, omdat we niet in de toekomst kunnen kijken... Ook zal via de Stadsberichten in de Gezinsbode, de gemeentelijke website en andere kanalen (sociale media m.n.) met enige regelmaat boodschappen worden verspreid dat burgers en ondernemers voor meer informatie het beste eerste de website (en daarmee tal van links naar andere informatie) kunnen raadplegen.

In overleg met Stadsdeelcoördinatie kan met name voor de noordoostelijke woonwijken een plan van aanpak worden ontwikkeld. Doel is dan de inwoners van met name Beijum en Lewenborg daarmee een eigen platform te bieden waar zijn terecht kunnen met hun vragen en onzekerheden.

Acties

- Verzorgen basisinformatie op gemeentelijke website;
- Input communicatie verzamelen uit regio;
- Opstellen en verspreiden Q&A-lijst met contactpersonen;
- Overleg met VG en NAM over langdurige communicatiestrategie
- Opstellen communicatiestrategie met specifieke aandacht voor noordoostelijke woonwijken

2.2 Kennis versterken / aanhaken bij vervolgonderzoeken

Het is duidelijk geworden in alle discussies dat kennis versterken een cruciaal onderdeel is en blijft de komende jaren. Daarom zal in de komende periode een Programmateam geformeerd worden waarin de verschillende expertises een rol krijgen. De basis hiervoor is al bij het opstellen van de zienswijze gelegd. Tegelijkertijd informeren we met een roadshow zoveel mogelijk medewerkers die via hun werk te maken hebben of krijgen met het effect van de aardbevingen.

Belangrijke aandachtspunten zijn onze input van kennis en kunde bij de dialoogtafel (en onderliggende bijzettafeltjes), het inhoudelijk monitoren van de toezeggingen van Kamp (zie lijst in bijlage) en verdere uitwerking van met name de punten 5 en 6. Ook zullen we zorgen dat we met de opgedane kennis en informatie voorbereid zijn op het winningsplan van juli 2016. We zullen de beschikbare informatie actief volgen en indien nodig actie ondernemen. Als blijkt dat we bepaalde kennis ontberen zullen we hiervoor een apart voorstel doen als dit binnen het reguliere budget (bijvoorbeeld opleidingen) of begroting niet mogelijk is.

We zullen een koppeling maken met de landelijke discussies over het gebruik van de ondergrond waarbij de structuurvisie Ondergrond en de structuurvisie Schaliegas van het Rijk belangrijke aandachtspunten zijn. Hierin wordt namelijk een afwegingskader opgenomen waarbij het aspect veiligheid tot nu toe een ondergeschikte rol heeft gekregen. We zullen ook het effect van de gaswinning op de door ons voorgenomen winning van aardwarmte

(geothermie) hierin meenemen. Uit het onderzoek naar geothermie blijkt dat de waterdruk is afgenomen door de gaswinning. Dit benadeelt de exploitatie van geothermie.

Acties

- Formeren programmateam
- Inventariseren expertise en capaciteit
- Breed informeren medewerkers via roadshow
- Overleggen met NAM over mogelijkheden begeleiding bij onderzoeken
- Uitvoeren eerste oriëntatie effecten stad (DHVhaskoning)
- Input leveren structuurvisies ondergrond
- Agenderen negatief effect gaswinning op geothermie.

3. Preparatie

Voorbereid zijn op een aardbeving is in eerste instantie een taak die bij de veiligheidsregio(VR) ligt. Echter ook hier geldt dat de komende jaren een goede afstemming nodig is om van elkaars expertise gebruikt te kunnen maken. De VR heeft op 21 februari het incidentbestrijdingsplan aardbevingen vastgesteld. Afhankelijk van eventueel nieuwe informatie kan dit worden bijgesteld. De VR geeft in korte instructies op haar website advies aan burgers wat te doen vooraf, tijdens en na een aardbeving.

Begin februari is het plan van aanpak voor versterking van de dijken door aardbevingen door het Waterschap Noorderzijlvest vastgesteld. Hierbij heeft versterking van de zwakke punten in het Eemskanaal de hoogste prioriteit gekregen.

Acties

- Onderhouden contact Veiligheidsregio;
- Overleg Waterschap prioritering.

4. Alle schade wordt vergoed en gebouwen worden versterkt.

Dat alle schade wordt vergoed spreekt voor zich. De procedure van schadeafhandeling is het afgelopen jaar al verbeterd en er zal in een verdere verbeterslag een onafhankelijke commissie komen. We zullen samen met de regio mee blijven kijken of deze afhandeling volgens de gemaakte afspraken wordt nagekomen.

In het onderzoek naar versterking van gebouwen staat dat versterking nodig is bij krachten tussen 0,1g en 0,2g. Dit zou betekenen dat de gehele stad hieronder zou vallen (zie figuur 2). Door de keuze van het scenario N (figuur 3) betekent dit dat slechts een zeer beperkt gedeelte van de woningen (klasse II) en een beperkt gedeelte van de gebouwen met veel mensen (klasse III) in de stad worden betrokken. Onduidelijk is of het Martiniziekenhuis (klasse IV) in het onderzoek wordt meegenomen en of de hoogbouw in de stad adequaat is meegenomen in de onderzoeken en plan van aanpak.

We zijn inmiddels gestart met het analyseren van de schademeldingen: of het om specifieke gebouwen gaat, specifieke buurten etc.. Daarnaast zullen we een quick scan maken van kwetsbare en belangrijke gebouwen, bouwwerken (bijv bruggen) en infrastructurele en ondergrondse werken (bv hoofdriolering). Op basis van deze inventarisatie zullen we met

een voorstel richting het college komen over eventuele te volgen strategie bij bestaande gebouwen en bouwwerken. Hierin zullen een aantal mogelijke keuzes en prioritering worden aangegeven.

In het maatregelenpakket is nu al gestart met het opzetten van een waardedalingsregeling voor mens die hun huis verkopen. Een uitgewerkte versie zal medio dit jaar gereed komen. Echter op dit moment is de gemeente Groningen niet als onderzoeksgebied meegenomen en kan dus niet worden aangetoond dat eventuele waardedaling aan de orde is. De waardedalingsregeling is alleen bedoeld voor private woningbezitters. We willen ook kijken of het aspect ook relevant kan zijn voor gemeentelijke eigendommen en bijvoorbeeld woningbouwcorporaties.

In geval van aardbevingen in Groningen is er een reëel risico dat de gerealiseerde verkoopprijzen omlaag gaan. In het verlengde daarvan gaan ook de WOZ-waarden omlaag (WOZ-waarde is gebaseerd op niveau verkoopprijzen). Het gemeentebestuur komt dan voor de politieke afweging te staan of het ter voorkoming van inkomstenverlies het OZB-tarief gaat verhogen (standpunt minister Kamp) met negatieve reacties van inwoners en bedrijven tot gevolg dan wel de NAM aansprakelijk stelt voor de gederfde inkomsten (met een onzekere afloop).

No cure no pay bureaus die namens woningeigenaren bezwaar maken tegen de WOZ-waarde (met als doel het incasseren van proceskostenvergoedingen) profileren zich nu al op het thema 'aardbevingen'. In geval van aardbevingen in Groningen zal het aantal bezwaarschriften afkomstig van no cure no pay bureaus sterk toenemen en in het verlengde daarvan ook het bedrag van de te vergoeden proceskosten (op dit moment al ruim 400 duizend euro).

In geval van aardbevingen in Groningen daalt de WOZ-waarde van de corporatiewoningen in de stad en als gevolg daarvan ook de waarde waarvoor die woningen op de balans staan. Hierdoor kunnen de corporaties minder geborgde leningen afsluiten en dus ook minder investeren in hun bezit (corporaties in aardbevingsgemeenten hebben hierover al procedures aangespannen tegen de NAM).

Acties

- Uitvoeren onderzoek patronen bij schademelding;
- Uitvoeren quickscan kwetsbare en belangrijke gebouwen;
- Opstellen strategie versterken bestaande woningen en bouwwerken;
- Verder onderzoek naar Waardedalingsregeling en effecten WOZ;
- Overleg met Waarderingskamer (toezichthouder WOZ).

5. Aardbevingsbestendig bouwen

Medio dit jaar komt Kamp met een Nederlandse praktijkrichtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen die gebaseerd is op de internationale Eurocode 8. Tot die tijd is het onduidelijk welke eisen zouden moeten gelden voor welk gebied. We kunnen daarom nog geen verplichtingen aan derden opleggen maar kunnen ook niet bepalen wat wenselijk/nodig zou zijn voor nieuwbouwprojecten.

De nieuwbouw binnen de gemeentegrenzen is op dit moment niet ontwikkeld om sterke horizontale krachten te kunnen doorstaan. Maar het is logisch te veronderstellen dat toekomstige kopers maatregelen zullen verlangen, ook als dat niet strikt noodzakelijk is. Dit zal hogere bouwkosten met zich mee gaan brengen. Gecombineerd met de voor de hand liggende veronderstelling dat ook de maximale toelaatbare vraagprijs onder druk zal komen te staan door imagoschade werkt negatief door in de haalbaarheid van nieuwbouwprojecten. Dit geldt zowel voor woningen als bedrijven. Ook het vestigingsklimaat is hierbij een aandachtspunt.

Extra aandacht zal ook moeten uitgaan naar de bouwfase wanneer gebouwen nog niet op sterkte zijn gebracht en voor gestapelde nieuwbouw. Een ander aandachtspunt betreft bijvoorbeeld de deksels bij de Zuidelijke Ringweg.

We zullen, mede op basis van de beschikbare rapporten, met een voorstel komen hoe met deze vraagstukken om te gaan.

Acties

- Inventariseren nieuwbouw- en onderhoudsprojecten;
- Opstellen strategie nieuwbouw en onderhoud.

6. Eurocode 8

Om Eurocode 8 nu al te gaan opleggen is bestuursrechtelijk niet mogelijk.

Vervolgens is het ook technisch lastig omdat een aantal essentiële keuzes over gewenst niveau van bescherming (alleen veiligheid of ook voorkomen van schade) gemaakt moeten worden. Vervolgens is de benodigde constructie gebaseerd op de waarschijnlijkheidsberekening van de kracht van een aardbeving voor een bepaald gebied. Omdat het hele veld hier nog niet is op doorgerekend levert dit nog vele vragen en discussies op.

Als de Praktijkrichtlijn gereed is zal hierover meer duidelijkheid zijn. Ook of wel of niet de eis om hieraan te voldoen in de bestemmingsplannen moet worden opgenomen. De volgende stap is dan dat wij in staat moeten zijn om de constructies te kunnen toetsen. Vanuit het bouwbesluit maar ook voor onze gemeentelijke projecten. Hiervoor zal de kennis moeten worden uitgebreid. Dit zullen we gezamenlijk met de regio oppakken.

Acties

- Uitzoeken juridische aspecten NPR en voorstel voor implementatie;
- Voorstel opleidingsplan aardbevingsbestendig toetsen en construeren.

7. In gesprek met andere gemeenten

De rol van de gemeente Groningen is tot nu toe bescheiden geweest zowel bestuurlijk als ambtelijk. Het ligt voor de hand om onze kennis en capaciteit beschikbaar te stellen bij de uitwerking van de verschillende trajecten. Dit aanbod is bekend bij de provincie. De vertegenwoordigende burgemeester aan de dialoogtafel (Rodenboog) heeft hierover een afspraak met de burgemeester gehad.

Op ambtelijk niveau zullen we ons netwerk verder uitbreiden. Wie houden zich met aardbevingen bezig en wat hebben we als gezamenlijke vragen. Hierbij zullen we kijken hoe we elkaar kunnen versterken op de verschillende gebieden.

Daarnaast zijn er belangrijke ontwikkelingen om ons heen. Zo heeft het Alfa college een samenwerking opgezet met andere onderwijsinstellingen om de komende jaren een programma voor onderwijs te op te stellen.

Acties

- Uitvoeren krachtenveldanalyse (actoren en belangen);
- Uitbreiden ambtelijk netwerk en rol in diverse werk- en begeleidingsgroepen;
- Adviseren burgemeester en GMT.

8. Alternatief voor energieversnelling in de regio

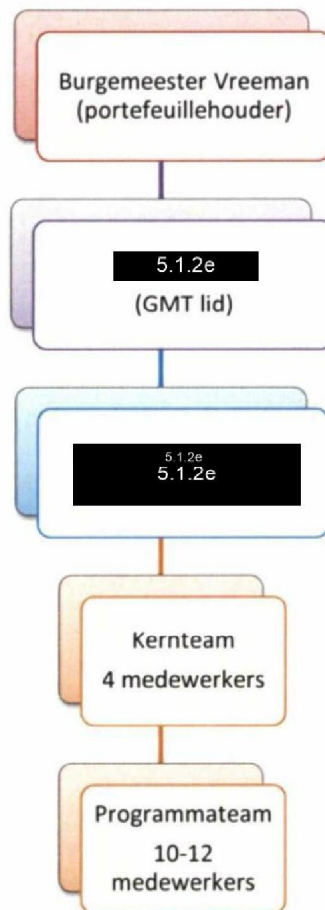
De motie van de Tweede kamer om het commitment voor het economisch perspectief nu al te verlengen tot tien jaar geeft aan dat dit belangrijk is. Om te zorgen dat we tot een duurzaam perspectief komen is het van belang om bij de totstandkoming van een plan betrokken te zijn. Hierover is al contact met de provincie. Wij gaan op korte termijn het idee van een experimenteergebied uitwerken om te kijken of dit voldoende belemmeringen wegneemt om te komen tot innovatieve manieren voor de opwek van duurzame energie. Daarnaast zullen we een verdere koppeling met het energieprogramma maken waarbij het bredere energievraagstuk voor de toekomst en de Rijkvisie op Warmte belangrijke aandachtspunten zijn.

Acties

- Uitwerken mogelijkheden experimenteergebied;
- Overleg en samenwerking provincie en gemeenten;
- Input leveren Rijkvisie op de Warmte.

Organisatie

Voor het intern coördineren van de vraagstukken rondom het programma gaswinning en aardbevingen zijn al een aantal belangrijke afspraken gemaakt over bestuurlijke invulling. Wij stellen voor om onder het programma leefomgeving een Kernteam in te stellen en een Programmteam Aardbevingen. Via deze structuur bieden we een helder aanspreekpunt en scheppen we duidelijkheid binnen onze gemeente, naar onze partners in de regio en naar andere betrokken organisaties.

Fasering programma

Zoals aangegeven is het programma gaswinning en aardbeving een nieuw en complex onderwerp voor onze gemeente. Onze eerste stappen zijn daarom gericht op het verwerven van kennis op dit onderwerp en het versterken van ons netwerk. In deze fase levert dat voornamelijk vragen op. Vragen die we enerzijds zelf moeten beantwoorden maar ook vragen die we met de provincie, gemeenten, waterschappen gezamenlijk moeten beantwoorden. Het eerste half jaar zal dan ook voornamelijk gericht zijn op inventariseren en analyseren waarna we kunnen gaan bouwen aan het programma. De eerste lijnen zijn nu uitgezet. We hebben afspraken gemaakt over de zienswijze en werken hierbij al samen met Veiligheidsregio (VR) en provincie. We hebben in onze eigen organisatie gekeken wie betrokken moeten worden en zijn bezig met een verkenning wie binnen de andere gemeenten en waterschappen zich bezighouden met aardbevingen en wat hun belangrijkste vragen zijn. We zijn bezig met oriënterende gesprekken met de NAM, SodM, RUG etc.. In onderstaand schema is de uitwerking van de verschillende stappen weergegeven.

Inventariseren en analyseren

2014

- opstellen zienswijze (stap 1)
- basiscommunicatie intern en extern (stap 2)
- gesprekken met primaire actoren (stap 1, 2, 3, 4, 7 en 8)
- quickscan schademeldingen, nieuwbouw en bestaande bouw (stap 2, 4 en 5)
- quickscan juridische aspecten (stap 4, 5, 6 en 8)

Bouwen aan programma

2014

- communicatie up to date (stap 2)
- ontbrekende kennis aan- of invullen (stap 2 en 5)
- langdurige communicatie strategie en krachtenveldanalyse (stap 2 en 7)
- kennis en expertise uitdragen/inbrengen (stap 2, 7 en 8)
- strategie voor nieuwbouw/ontwikkelprojecten (stap 5 en 6)
- strategie voor bestaande bouw binnen gemeente (stap 5)
- implementeren NPR aardbevingsbestendig bouwen (stap 6)
- eerste uitwerking energiever snelling incl geothermie (stap 8)

Bestendigen en uitwerken

2015-2016

- monitoren voortgang en toezeggingen minister (stap 2 en 4)
- uitwerken alternatieven duurzaam economisch perspectief (stap 7 en 8)

Vorbereiden nieuw winningsplan

2016-2017

- beoordelen winningsplan en bijbehorende rapporten (stap 1?)

We zullen regelmatig het college informeren over de voortgang. In ieder geval dit jaar nog tweemaal en meer als nodig is. Op dit moment zijn de acties voor de langere termijn nog niet te overzien. Veel hangt af van de informatie die beschikbaar komen en de gesprekken die nog plaats gaan vinden.

Financiën

De aardbevingenproblematiek bedreigt de veiligheid, het woon en leefklimaat en de ontwikkelingskansen van onze stad. Planologische-, juridische-, financiële-, technische -en sociale gevolgen moeten bijvoorbeeld worden verkend voor de ontwikkeling van strategisch beleid als antwoord op die problematiek.

Vanwege de breedte van de problematiek is een projectteam samengesteld met medewerkers die gespecialiseerd zijn in: gebiedsontwikkeling (mn. Meerstad), de nieuwbouw, de verbouw, financiën/WOZ, monumenten, constructies, infrastructuur, communicatie, economie, en de openbare orde. Het projectteam inventariseert de gevolgen van de problematiek voor de verschillende werkerreinen en ontwikkelt oplossingsstrategieën. Vanwege ontbrekende kennis moet een beroep op externen kunnen worden gedaan.

Aandachtspunten die op de kortere termijn worden uitgewerkt of deels al worden uitgewerkt zijn: aanpassing websites, vervolg geothermie, inventarisatie schades, inventarisaties kwetsbare gebouwen en infrastructuur, waardedaling en WOZ, woningverbetering en aardbevingsbestendigheid, juridische aspecten Nationale Praktijkrichtlijn en het experimenteergebied energietransitie. Daarnaast neemt het projectteam deel aan een breed extern netwerk voor positieversterking van onze gemeente.

De continue stroom van onderzoek rapportages aan te passen regelingen en beleidsvoorstellen van het Rijksweg, vergen een flexibele inzet van het Programmteam.

Een deel van de begrote kosten geld dan ook als onvoorzien als borg voor die flexibiliteit.

Actiepunten	Aantal dagen (kernteam en programmteam)	middelen (euro)
Inventariseren en analyseren		
Opstellen zienswijze	100	
Basiscommunicatie intern en extern	8	
Gesprekken met primaire actoren	48	
Quickscan schademeldingen, nieuw- en bestaande bouw	116	5000
Quickscan effecten	16	20000
Quickscan jur. Aspecten	8	
Bouwen aan programma		
Communicatie up-to-date	10	
Ontbrekende kennis aanvullen/invullen	40	PM
Communicatiestrategie en krachtenveldanalyse	20	PM
Kennis en expertise uitdragen	40	
Strategie voor nieuwbouw/ontwikkelprojecten	48	
Implementeren Eurocode 8	52	
Eerste uitwerking energietransitie	10	
totaal	516 dagen	25.000
Onvoorzien/onzekerheid 20%	620 dagen	5.000
Totale kosten (€ 800/dag)	496.000	30.000

Bijlage 1; samenvatting toezeggingen Rijk

Brief van Minister Kamp aan tweede Kamer (17 januari 2014)

- Per 17 januari 2014 overgaan op reductie produceren clusters rondom Loppersum (jan 1 miljard en rest van jaar 2 miljard m3).
- TNO komt met resultaten doorrekening compactie tgv 80% Loppersumreductie vooraf aan kamerdebat 5 februari.
- TNO komt met resultaten doorrekening compactie voor 6 scenario's D66: totale winning 40, 35 of 30 miljard m3 voor 0% productie Loppersum en 20% productie Loppersum. Gereed vooraf overleg met de Kamer.
- Nam gaat nu na wat het voorgenomen besluit tav productie in de jaren 2014, 2015 en 2016 betekent en wat de consequenties zijn ten aanzien de andere clusters.
- Periode 2014-2016 gebruiken voor verder seismisch en geomechanisch onderzoeken (en onderzoek naar de rol en gedrag noordelijke aquifers).
- Nieuw winningsplan juli 2016/besluit 1 jan 2017: onzekerheden mbt aantal en sterkte bevingen en daarbij behorende risico op lange termijn te reduceren.
- EZ laat door brede groep deskundigen een visie ontwikkelen over het bepalen van aardbevingsrisico's en de weging daarvan.
- Gasunie transport services bereidt investeringsvoorstel voor uitbreiding conversie-installaties op korte termijn tbv ministerie EZ (vergunningverlening en bouw rond 2020 gereed).
- Monitoren komende drie jaar schade-afhandelings- en versterkingsproces gebouwen door Tccb
- Afspraak EZ met Provincie en gemeenten (ikv dialoogtafel) tot vorming van een professionele uitvoeringsorganisatie voor schade afhandeling.
- Verlenging benoeming de heer mr Leendert Klaassen met 1 jaar als onafhankelijk raadsman (mbt schade-afhandelingsproces).
- Instellen van onafhankelijke instantie mbt schadeherstel. In tussentijd drie deskundigen aangesteld om met burgemeester en onafhankelijk Raadsman schrijvende gevallen te bekijken en beoordelen.
- EZ in overleg met onafhankelijk Raadsman over bekendheid en bereikbaarheid.
- Nam stelt fonds in voor 'speciale situaties' (schrijvende gevallen) met plafond 15 miljoen euro.
- Nam stelt waardedalingregeling in en maakt deze uiterlijk 1 april 2014 bekend. Alleen geldig bij moment van verkoop en voor particuliere woningverkoop. Gaat in vanaf 25 januari 2012 .
- Nam voert komende vijf jaar preventief bouwkundig versterkingsprogramma uit.
- EZ is in gesprek met NAM over de inzet van een professionele externe organisatie irt versterkingsprogramma.
- Er wordt een Economic board ingesteld om het economisch perspectief van de regio te vergroten via invalshoek stimuleringsprogramma. Bestaat uit een aantal ondernemers.
- EZ werkt samen met de NAM door aan het herstel van vertrouwen in de regio.
- EZ zorgt dat de Eurocode 8, die in aardbevingsgevoelige gebieden kan worden toegepast, naar Nederlandse normen wordt omgezet.
- EZ is in overleg met de beheerders van de infrastructuur over de wijze waarop de aanbevelingen van Deltares zo snel en goed mogelijk uitgevoerd kunnen worden. Inzet binnen drie jaar.

Bijlage 2 Lijst van rapporten en onderzoeken 2013/januari 2014

1. Plan van aanpak om gebouwen te versterken (1/14) Arup
2. Effecten van sterkere bevingen op dijken, buisleidingen, hoogspanningsnet (2/14) Deltares
3. Onderzoek naar schade die ontstaat bij sterkere aardbevingen (3/14) KNMI
4. Kaart gebiedsgrootte bij sterkere aardbevingen (4/14) KNMI
5. Onderzoeken naar beperking van het aantal aardbevingen en de sterkte (5/14) NAM
6. Winningsplan Groningen wijziging 2013 (6/14) NAM
7. Onderzoek naar andere technieken gaswinning (7/14) NAM
8. Aanbevelingen schadeafhandeling (8/14) TCBB
9. Onderzoeken naar gevolgen van minder gaswinning (9/14) GTS, mEZ en Gasterra
10. Monitor verkoopprijzen huizen (10/14) Ortec Finance
11. Rapport over beoordelen veiligheidsrisico's (11/14) 5.1.2e
12. Intentieverklaring vertrouwen op herstel en herstel van vertrouwen (12/14) Kamp & lokale overheden
13. Adviezen Stuurgroep onderzoeken aardbevingen Groningen (13/14) Stuurgroep
14. Adviezen Staatstoezicht op de Mijnen (14/14) SodM
15. Brief aan de Tweede Kamer Aanbieding onderzoeksresultaten inzake gaswinning Groningen, Minister Kamp
16. Brief minister aan de Tweede Kamer - Gaswinning in Groningen, Minister Kamp
17. Brief minister - beantwoording vragen over gaswinning in Groningen, Minister Kamp

VEILIGHEIDSREGIO GRONINGEN

De Veiligheidsregio en de gaswinning

Op vrijdag 25 januari 2013 werd een onderzoek van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) gepresenteerd over de samenhang van aardbevingen in de regio Groningen en de gaswinning in dat gebied. Het onderzoek had een reeks gebeurtenissen tot gevolg op diverse plaatsen in de samenleving.

Voorliggende notitie – tot stand gekomen in overleg met de portefeuillehouder crisisbeheersing – is bedoeld om het bestuur een beeld te geven van de activiteiten van de Veiligheidsregio Groningen en biedt een aanzet om te komen tot een bestuurlijke zienswijze over het op 17 januari 2014 gepresenteerde winningsbesluit van de minister.

Aan bod komen:

- De rol en positie van de Veiligheidsregio Groningen in het 'dossier' gaswinning (hoofdstuk 1);
- De aanpassing van het risicoprofiel, de ontwikkeling van het incidentbestrijdingsplan aardbevingen en de risicocommunicatie over aardbevingen (hoofdstuk 2);
- Als input voor de zienswijze¹: een analyse van het op 17 januari 2014 gepubliceerde winningsbesluit en bijbehorende onderzoeken, als input voor een eventuele zienswijze (hoofdstuk 3);
- Een beschrijving van de activiteiten van de veiligheidsregio op de langere termijn; een blik op de toekomst (hoofdstuk 4).

¹ De zienswijze geldt voor de duur van een jaar, onder andere vanwege het feit dat er momenteel een onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid loopt. Dit onderzoek kent – zo is de verwachting – een doorlooptijd van een jaar. Over een jaar wordt de situatie daarom opnieuw bekeken en de zienswijze zo nodig herijkt. Zie in dit verband ook paragraaf 4.2

1 Rol en positie van de Veiligheidsregio

Veiligheidsregio Groningen is een alerte en daadkrachtige organisatie, die op nuchtere wijze omgaat met de risico's in de regio. Tegelijkertijd bagatelliseert de regio deze risico's niet en ondersteunt de regio haar (zelf-)redzame inwoners. In de Wet veiligheidsregio's is over de taken van het bestuur van de veiligheidsregio (onder meer) het volgende opgenomen: inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; voorbereiden op de bestrijding van branden en zware ongevallen en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen, evenals in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald. Het is dan ook niet meer dan logisch dat de Veiligheidsregio Groningen na publicatie van het onderzoek van het SodM op 25 januari 2013 op proactieve wijze met deze nieuwe ontwikkeling aan de slag ging.

1.1 Regisseur van de multidisciplinaire samenwerking

De veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het inventariseren van risico's en het organiseren van de crisisbeheersing. De door de Veiligheidsregio Groningen ontplooidde activiteiten zijn daarom voor een groot deel uitgevoerd binnen het multidisciplinaire samenwerkingsverband, zoals we dat op het gebied van crisisbeheersing in de regio al geruime tijd kennen. De Veiligheidsregio Groningen regisseert als 'dun dak' de werkzaamheden en fungeert als platform voor het bijeen brengen van de betrokken partijen. Met dat doel is begin 2013 de taskforce Veiligheid opgericht. De werkzaamheden van de taskforce - ondersteund door medewerkers van de Veiligheidsregio Groningen - resulteerden onder meer in een aanpassing van het regionaal risicoprofiel, de ontwikkeling van het (concept) incidentbestrijdingsplan aardbevingen en een actieve risicocommunicatie over de aardbevingen in de regio. In hoofdstuk 2 worden deze producten inhoudelijk besproken.

1.2 (Ongevraagd) adviseur: bewaker' van het proces

Een 'bijzonderheid' aan dit dossier is dat de Veiligheidsregio Groningen - in tegenstelling tot bijvoorbeeld de bouw- en gebruiksregelgeving - geen formele bevoegdheden heeft om de risico's ten gevolge van de aardbevingen te beperken of weg te nemen; de rijksoverheid is vergunningverlener voor de gaswinning. De veiligheidsregio heeft echter - zoals opgenomen in de wet - wel de verantwoordelijkheid om te adviseren over risico's in de regio. De Veiligheidsregio Groningen geeft invulling aan die verantwoordelijkheid door zich in dit dossier te richten op het meekijken en bewaken van het proces om risico's in beeld te brengen. Als dit proces naar de mening van de veiligheidsregio niet goed loopt wordt een (ongevraagd) advies gegeven. Dit gebeurt - zoals we dat in Groningen gewend zijn - door nauwe afstemming tussen de partners crisisbeheersing. In dit licht zijn het winningsbesluit en de onderzoeken van de minister geanalyseerd. De uitkomsten daarvan zijn verwoord in hoofdstuk 3.

1.3 Vakinhoudelijk deskundig

Afgelopen jaar werd duidelijk dat de Veiligheidsregio Groningen door de zwaardere aardbevingen met een nieuw beleidsterrein is geconfronteerd, dat specialistische kennis vereist. Het afgelopen jaar hebben we daarom een begin gemaakt met het ontsluiten van een kennisnetwerk. Gedurende dit proces is gebleken dat er diverse inzichten zijn, die niet altijd met elkaar in overeenstemming zijn. Daarom zal de Veiligheidsregio Groningen werken aan het ontwikkelen en onderhouden van eerstelijns 'in company' expertise op het gebied van aardbevingen. Doel is dat de Veiligheidsregio Groningen in staat is de juiste vragen te formuleren en in het kennisnetwerk kan adresseren.

1.4 Deelnemer aan dialoogtafel

De dialoogtafel is bedoeld voor gesprekken tussen bewoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en overheden. Bedoeling van de tafel is het geschonden vertrouwen in Noordoost-Groningen herstellen en het gebied nieuw perspectief bieden. De Veiligheidsregio Groningen is bestuurlijk vertegenwoordigd aan de dialoogtafel en zal ook deelnemen aan de technische tafel. De veiligheidsregio ziet de dialoogtafel als krachtig sturingsinstrument voor haar activiteiten en de legitimatie daarvan.

1.5 Betrouwbare partner, ook op de lange termijn

De Veiligheidsregio Groningen realiseert zich dat aardbevingen de komende jaren nog regelmatig zullen voorkomen. De organisatie wil dus niet alleen vandaag, maar ook morgen een betrouwbare partner zijn en de rollen spelen zoals hiervoor beschreven. In hoofdstuk 4 wordt op een rijtje gezet welke activiteiten de veiligheidsregio zal ontplooiën.

2 Risicoprofiel, incidentbestrijdingsplan en risicocommunicatie

Met de bekendmaking van het onderzoek van het SodM werd de Veiligheidsregio Groningen geconfronteerd met een nieuw risicotype. De veiligheidsregio heeft zich actief opgesteld en - na een beschouwing van het risicoprofiel - in de loop van 2013 het incidentenbestrijdingsplan aardbevingen ontwikkeld. Daarnaast kregen aardbevingen een belangrijke plaats binnen de risicocommunicatie.

2.1 Regionaal risicoprofiel

In 2012 is het regionaal risicoprofiel vastgesteld. In dat profiel werden lichte aardbevingen al vermeld, maar nog niet verder uitgewerkt. Na publicatie van genoemd rapport heeft in de eerste helft van 2013 - op basis van een daarvoor ontwikkeld realistisch geacht scenario - een nieuwe waarschijnlijkheids- en impactbeoordeling plaatsgevonden voor het crisistype aardbevingen. Deze beoordeling vond plaats tijdens zogenaamde risicocarroussels, waar vertegenwoordigers van de partners in crisisbeheersing en de vitale infrastructuur aan deelnamen. Op basis van het onderzoek van het SodM werd tijdens deze carroussels uitgegaan van een beving met een kracht van 5 op de schaal van Richter. De kans op een dergelijk beving werd beoordeeld als 'waarschijnlijk', de impact als 'zeer ernstig'.

2.2 Incidentbestrijdingsplan aardbevingen

Direct na de waarschijnlijkheids- en impactbeoordeling werd - samen met de partners crisisbeheersing en de NAM - het incidentbestrijdingsplan aardbevingen ontwikkeld. De veiligheidsregio wil zich namelijk goed voorbereiden op calamiteiten. Het incidentbestrijdingsplan is een aanvulling op het regionaal crisisplan, waarin wordt beschreven hoe de Veiligheidsregio Groningen de rampenbestrijding en crisisbeheersing vorm geeft. Ook sluit het plan aan op de reguliere monodisciplinaire draaiboeken en plannen voor grootschalig optreden. Het incidentbestrijdingsplan beschrijft op basis van het hiervoor genoemde scenario hoe de betrokken organisaties zich in gezamenlijkheid de hulpverlening oppakken na een zware aardbeving.

Onderzoeken en vaststelling

In overleg met het bestuur werd besloten de waarschijnlijkheids- en impactbeoordeling en het incidentbestrijdingsplan bestuurlijk vast te stellen zodra het winningsbesluit en de uitkomsten van de aanvullende onderzoeken van de minister bekend waren. Na de publicatie van het winningsbesluit op 17 januari 2014 heeft een analyse plaatsgevonden van de gevolgen van de uitgevoerde onderzoeken voor beide notities. Conclusie is dat de gepubliceerde onderzoeken nog veel vragen open laten en mede daardoor niet tot fundamenteel nieuwe inzichten leiden. Om die reden hebben de onderzoeken voor het plan - op enkele tekstuele aanpassingen na - op dit moment geen wijzigingen tot gevolg. Dit betekent dat de waarschijnlijkheids- en impactbeoordeling en het incidentbestrijdingsplan bestuurlijk vastgesteld kunnen worden.

Vaststelling betekent overigens niet dat genoemde beoordeling en het incidentbestrijdingsplan hun definitieve vorm hebben. Huidige onduidelijkheden die met toekomstige onderzoeken mogelijk worden weggenomen - denk in dit verband ook aan het onderzoek van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid - en andere ontwikkelingen kunnen aanpassingen immers noodzakelijk maken. Vanwege de dynamiek in dit dossier is de Veiligheidsregio Groningen scherp op nieuwe inzichten. Zowel de beoordeling als het plan wordt na vaststelling twee keer per jaar bezien op actualiteit en zo nodig aangepast. Mocht dat nodig zijn, dan zullen die aanpassingen ter vaststelling worden voorgelegd aan het bestuur.

2.3 Risicocommunicatie over aardbevingen

De Veiligheidsregio Groningen heeft het thema aardbevingen in de reguliere risicocommunicatie-activiteiten een prominente plaats gegeven. In de publiekscampagne 'Je hebt meer in huis dan je denkt' (zowel on- als offline) komt een inwoner van het gebied aan het woord over de manier waarop zij zich voorbereidt op een aardbeving.

Verder heeft de Veiligheidsregio Groningen vorig jaar één van de informatieavonden in het Regionaal Informatiepunt Gaswinning voor haar rekening genomen. Daar werd onder meer uitleg gegeven over het incidentbestrijdingsplan.

3 Analyse van het winningsbesluit en onderzoeken

De Veiligheidsregio Groningen heeft kennis genomen van de onderzoeken die in opdracht van de minister van Economische Zaken zijn uitgevoerd om te komen tot het gewijzigd winningsplan 2013. Uit het oogpunt van veiligheid bevatten het winningsplan van de NAM, de quickscan - en het aanvullend onderzoek - van Deltares (onderzoek 2), het onderzoek van ARUP naar de mogelijkheden om woningen preventief te versterken (onderzoek 1), het rapport van professor **5.1.2e** 'Redelijk en begrijpelijk Groninger aardbevingsbeleid' (onderzoek 10) en het advies van het SodM over het winningsplan de meest relevante informatie.

3.1 Uitgangspunten

Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen is zich bewust van haar wettelijke verantwoordelijkheden en hanteert bij de analyse van de rapporten de volgende uitgangspunten:

- Het thema veiligheid moet in de onderzoeken een volwaardige plaats hebben naast andere relevante thema's²;
- De risico's die aardbevingen met zich meebrengen moeten zich redelijkerwijs verhouden tot de acceptatiewaarden van andere typen risico's in het land (bijvoorbeeld van industriële activiteiten en transport);
- De uitkomsten van de onderzoeken moeten de veiligheidsregio in voldoende mate behulpzaam zijn bij de voorbereiding op branden en zware ongevallen en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

Risico's laten zich omschrijven als de kans dat een incident zich voordoet, vermenigvuldigd met de effecten van datzelfde incident. De rapporten zijn op zowel de berekende kansen als de verwachte effecten geanalyseerd. Op basis van de uitkomsten van deze analyse geeft het bestuur antwoord op de vraag of de minister in voldoende mate recht doet aan de hiervoor genoemde uitgangspunten.

3.2 Kansen: uitkomsten berekeningen onduidelijk

Volgens de meest actuele berekeningen van de NAM moet voor de komende drie jaar rekening worden gehouden met een maximale aardbevingsmagnitude van 4,1 op de schaal van Richter en een bijbehorende grondversnelling van 0,12g (waarbij g de versnelling door de zwaartekracht is). Voor beide geldt een kans van 10% dat deze sterker respectievelijk hoger wordt. In de berekeningen van de NAM - waarin de verplaatsing van de gaswinning niet is meegewogen (zie paragraaf 3.6) - worden de kansen verder uitgewerkt in een zogenaamde kansverdeling, waarbij de kans op een magnitude van 4,1 of lager 90% is. De kans op een beving van 3,4 of hoger is 50%. Deze berekeningen bieden geen eenvoudig te interpreteren antwoord op de vraag wat de kans is dat zich de komende drie jaar een beving met magnitude 4,1 voordoet. Ook is - met het oog op de 10% overschrijdingskans - onduidelijk hoe zwaar een beving uiteindelijk kan worden. Dit is van belang, omdat het incidentbestrijdingsplan is gedimensioneerd op een beving met kracht 5 op de schaal van Richter. Overigens maken de onderzoeken niet inzichtelijk waarom eerder werd uitgegaan van kracht van 5 op de schaal van Richter en nu van kracht 4,1.

! Het is het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen onduidelijk hoe de kansberekeningen gewogen moeten worden. Hoe veel sterker kan een beving uiteindelijk nog worden? En in welke gebieden van de regio?

3.3 Effecten: onderzoeken nog niet af

Alle onderzoeken in ogenschouw nemend kan geconcludeerd worden dat er iets meer informatie is ten opzichte van de situatie in januari 2013, maar dat nog steeds veel vervolgonderzoek naar mogelijke effecten nodig is. Uit de onderzoeken van Deltares blijkt bijvoorbeeld dat onder meer een nadere beoordeling van 43 kilometer primaire keringen in de regio, het vaststellen van een toetsmethode voor kunstwerken, studies naar gebouwen, componenten en hoekmasten in het hoogspanningsnetwerk nog plaats moeten vinden. Ook nader onderzoek naar het gasnetwerk is nog niet verricht.

² Het bestuur realiseert zich vanzelfsprekend dat naast veiligheid ook andere aspecten als gezondheid, economische afwegingen en leefbaarheid meegewogen moeten worden. Veiligheid mag echter niet onderbelicht blijven.

! Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen dringt aan op een duidelijke planning voor en snelle uitvoering van de benodigde vervolgonderzoeken.

3.4 Effecten: onderzoeken niet volledig

In de onderzoeken ontbreekt een aantal thema's in de onderzoeken, die wél noodzakelijk zijn om de effecten van een zware beving goed te kunnen beoordelen. Deze thema's zijn de mogelijke domino-effecten, de 'aardbevingsbestendigheid' van de aanwezige industrie en de aantallen woningen die een acuut veiligheidsrisico lopen.

Domino-effecten

Het is algemeen bekend dat het uitvallen van het ene onderdeel van de vitale infrastructuur gevolgen kan hebben voor het functioneren van één of meer andere onderdelen. De zogenaamde domino-effecten. Gezien de onderwerpen die in de quickscan aan bod komen, zijn domino-effecten juist in het geval van een zwaardere beving heel wel denkbaar (bijvoorbeeld stroomuitval en de potentiële consequenties voor de hulpverlening). Domino-effecten zijn in de quickscan - ondanks het feit dat de veiligheidsregio daar al in een vroeg stadium op heeft gewezen - buiten beschouwing gebleven.

Overigens: het uitvallen van een deel van de vitale infrastructuur zou onder normale omstandigheden en binnen bepaalde grenzen als acceptabel gekenmerkt kunnen worden. Echter, wanneer zich een zware aardbeving heeft voorgedaan, dan is er geen sprake van normale omstandigheden. Integendeel. Als 112 bijvoorbeeld uitvalt na een beving, dan gebeurt dat op een moment dat de vraag om hulp het grootst is. Bovendien zullen de hulpdiensten op diverse plaatsen moeten optreden. Uitval van vitale infrastructuur zal onmiskenbaar een belemmerende invloed hebben op dat optreden. Dit heeft gevolgen voor de snelheid en doeltreffendheid waarmee inwoners van het gebied na een zware aardbeving geholpen kunnen worden.

! Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen is van mening dat vervolgonderzoek gedaan moet worden naar mogelijke domino-effecten als gevolg van een zware aardbeving.

Aardbevingsbestendigheid van de industrie

In de hiervoor genoemde onderzoeken is aandacht besteed aan de aardbevingsbestendigheid van de vitale infrastructuur. Onderzocht is niet in hoeverre de in de regio aanwezige industrie zwaardere aardbevingen kan doorstaan. Een tweetal voorbeelden: de VOPAK-tanks in de Eemshaven en de chloorleiding op het Chemiepark Delfzijl. Beide komen in de uitgevoerde onderzoeken niet aan de orde. Een incident op één van beide locaties zou echter grote gevolgen kunnen hebben. Met vanzelfsprekend de nodige impact op inwoners en hulpverleningsorganisaties.

! Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen is van mening dat onderzoek gedaan moet worden naar deze en andere risicovolle (industriële) installaties in de regio.³

Toestand woningen

De Veiligheidsregio Groningen heeft de afgelopen periode - onder andere bij de NAM - een overzicht van de woningen opgevraagd die op basis van beoordeling van de NAM een acuut veiligheidsrisico lopen. De inschatting van de veiligheidsregio is dat het aantal woningen dat in slechte conditie verkeert relatief groot is door de effecten van de bevingen die al zijn geweest. Dit is relevant om te weten, omdat dit een indicatie geeft van de te verwachten schade na een zware beving. En daar kunnen de hulpdiensten de operationele voorbereiding vervolgens op aanpassen. De gevraagde informatie is - zo weten wij inmiddels - bekend, maar tot op heden niet met ons gedeeld. Ook het onderzoek van ARUP naar de mogelijkheden om preventief te versterken schetst daarvan naar onze smaak geen voldoende helder beeld.

! Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen is van mening dat actuele informatie over de toestand van de woningen (en andere kwetsbare gebouwen) nu én in de toekomst onmiddellijk beschikbaar moet worden gesteld.

³ Ter kennisgeving voor het bestuur: tijdens de ambtelijke afstemming van deze notitie heeft de Omgevingsdienst Groningen aangegeven in de toekomst een toegevoegde waarden te kunnen bieden op het grensvlak van Externe Veiligheid - Constructieve veiligheid - BRZO. Op basis van de mogelijke zwaarte van toekomstige aardbevingen en toetsingscriteria voor de bouw kan de dienst een inschatting maken van de aardbeving bestendigheid van bestaande infrastructuur.

Andere effecten

In het voorgaande is – conform de taakstelling van de veiligheidsregio - gekeken naar de effecten voor de fysieke veiligheid. De aardbevingen hebben onmiskenbaar ook andere effecten, bijvoorbeeld in het gezondheidsdomein. Zie in dit verband ook paragraaf 4.1.

3.5 Kans maal effect: normenkader en acceptatiecriteria ontbreken

Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen constateert dat er geen eenduidig normenkader en acceptatiecriteria zijn voor de risico's die gepaard gaan met geïnduceerde aardbevingen. De berekening van risico's (kans maal effect) kan op verschillende manieren gebeuren.

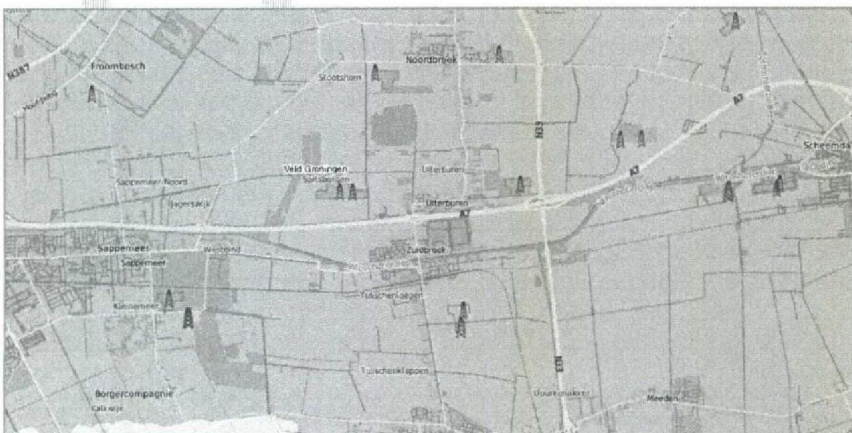
De NAM hanteert voor de berekening van het risico in de olie- en gasindustrie gangbare en andere kwantitatieve analysetechnieken, uitmondend in berekeningen van het Lokaal Persoonlijk Risico. Deze worden vervolgens afgezet tegen het Lokaal Individueel Risico bij overstromingen. Het SodM stelt dat het risico dat gepaard gaat met bevingen vergelijkbaar is met de hoogste overstromingsrisico's en hoge industriële risico's.

Het SodM is daarnaast van mening dat de NAM een verkeerd type risicoanalyse heeft toegepast, die niet geschikt is voor het in kaart brengen van de risico's van aardbevingen. Bovendien – zo stelt het SodM – wordt het seismisch risico in Groningen door NAM onderschat. Helsloot meldt over de berekeningsmethodiek: Omdat met verwachtingswaarden wordt gewerkt zal in de praktijk het risico zich altijd anders materialiseren dan de berekeningen suggereren; dit komt de 'begrijpelijkheid' van risicobeleid dat is gebaseerd op dergelijke risicoberekeningen niet ten goede. Het SodM adviseert de minister risicobeleid te ontwikkelen voor dit soort grotere veiligheidsrisico's en daarvoor bepaalde acceptatiecriteria te ontwikkelen (die op dit moment dus nog ontbreken).

! Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen dringt erop aan om zo snel als mogelijk gevolg te geven aan dit advies. Daarbij zou ook aandacht besteed moeten worden welke risico's meerdere lichtere aardbevingen met zich meebrengen (de zgn. repeterende effecten).

3.6 Maatregelen: consequenties terugbrengen productie rond Loppersum

De minister heeft besloten om de opbrengst van de vijf productielocaties rond Loppersum terug te brengen met 80%, waarmee overigens slechts deels het advies van het SodM daarvoor is opgevolgd. Het is het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen mede daardoor nog niet duidelijk of en in welke mate dit besluit merkbaar positieve effecten heeft voor de zwaarte en het aantal bevingen in Loppersum e.o. Daarnaast is het niet duidelijk welke consequenties dit besluit heeft voor de rest van de regio. Neemt het aantal en de zwaarte van de bevingen straks toe aan de randen van het veld? In het zuiden van de provincie bevindt zich een groot aantal productielocaties. Dit baart het bestuur zorgen vanwege eventuele gevolgen van zwaardere bevingen in dat gebied voor de kades langs het Winschoterdiep (zie hieronder). Daarnaast bevindt de stad Groningen – een dichtbevolkt gebied - zich op de rand van het veld, waardoor door het besluit van de minister het groepsrisico kan toenemen. Tot slot lopen er nog vervolgonderzoeken naar persleidingen in de regio waarvoor dit besluit mogelijk ook consequenties kan hebben.

! Het bestuur van de veiligheidsregio constateert dat het besluit om de winning in Loppersum terug te brengen uitgaat van veel onzekerheden en mogelijk een toename van risico's in andere – dichtbevolkte – delen van de regio tot gevolg kan hebben.

3.7 Maatregelen: opvolging meet- en monitoringsplan

Het bestuur van de veiligheidsregio Groningen onderkent dat er met de toename van het aantal en de zwaarte van de aardbevingen sprake is van een structureel risico. Naast het uitvoeren van het benodigd aanvullen onderzoek onderschrijft het bestuur het advies van professor Helsloot om te komen tot een adaptief risicobeleid op basis van continue monitoring. Het SodM beoordeelt het meet- en monitoringsplan van de NAM als voldoende, maar constateert dat de opvolging niet voldoende robuust is. Er worden geen duidelijke maatregelen beschreven die worden genomen als van te voren vastgestelde grenzen worden overschreden. Er worden geen waarden aangegeven voor de te hanteren grenzen. Dit baart het bestuur zorgen; alleen wanneer de opvolging robuust en onafhankelijk is georganiseerd kan er worden gewerkt aan vertrouwen en een toename van het gevoel van veiligheid.

! Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen dringt erop aan zo spoedig mogelijk een eenduidig normenkader voor de risico's ten gevolge van geïnduceerde aardbevingen te ontwikkelen en de opvolging van het meet- en monitoringsplan onafhankelijk en betrouwbaar te organiseren en te communiceren.

3.8 Conclusies

De inhoud van hiervoor genoemde rapporten beschouwend, kan het volgende worden geconstateerd.

- De berekeningen van de kansen op een zwaardere aardbeving zijn niet eenvoudig te interpreteren. Ook is niet volkomen duidelijk wat de maximale magnitude is die de komende drie tot vijf jaar verwacht mag worden.
- Onderzoeken naar de effecten zijn nog niet af en volledig. Er zijn nog diverse blinde vlekken, waardoor niet met zekerheid gezegd kan worden welke gevolgen een zwaardere beving zal hebben. Het bestuur is van mening dat al aangekondigd vervolgonderzoek zo snel als mogelijk moet worden uitgevoerd. Daarnaast moet er onderzoek gedaan worden naar domino-effecten, repeterende effecten, risicovolle industriële installaties. Actuele informatie over de toestand van woningen (en andere kwetsbare gebouwen) moet nu én in de toekomst beschikbaar worden gesteld aan de hulpdiensten.
- Voorgestelde maatregelen - zoals het verplaatsen van de productie en de opvolging van het meet- en monitoringsplan - zijn nog onvoldoende uitgekristalliseerd en zijn omgeven met onzekerheden. Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen dringt erop aan zo spoedig mogelijk een eenduidig normenkader voor de risico's ten gevolge van geïnduceerde aardbevingen te ontwikkelen en de opvolging van het meet- en monitoringsplan onafhankelijk en betrouwbaar te organiseren en te communiceren.

! Alles overziend concludeert het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen dat op dit moment nog niet in voldoende mate is vastgesteld hoe de risico's ten gevolge van geïnduceerde aardbevingen zich verhouden tot de acceptatiewaarden van andere typen risico's. De rapportages van het Rijk zijn summier wat betreft kansen én effecten. Vanwege die constatering kan het bestuur niet bepalen of de veiligheid van de inwoners van het gebied een volwaardige plaats heeft gekregen in de besluitvorming van de minister. De constatering van het SodM dat het seismisch risico door de NAM wordt onderschat is wat het bestuur betreft echter allerminst geruststellend. Tot slot missen in de uitgevoerde onderzoeken verschillende elementen die nodig zijn voor een goede voorbereiding op de crisisbeheersing. Om deze redenen heeft het bestuur onvoldoende vertrouwen in de keuzes die gemaakt zijn in het winningsplan.

3.9 Vragen aan de minister

In aanvulling op de hiervoor geformuleerde conclusies kunnen de volgende vragen aan de minister worden voorgelegd:

- U geeft in het winningsbesluit aan dat in het gebied Loppersum de productie sterk zal afnemen. Daartegenover staat een intensivering van de winning in andere delen van de regio. Kunt u aangeven bij welke winningslocaties de productie wordt vergroot en in welke mate dit het geval is?

- Kunt u aangeven wat de gevolgen en effecten zijn van een aardbeving met een kracht van drie, respectievelijk vijf op de schaal van Richter met als epicentra elk van de onder het vorige punt bedoelde winningslocaties?
- Kunt u bevestigen dat in het winningsplan bij de risicoanalyse is uitgegaan van de bestaande situatie (bekende epicentra) en dat er geen risicoberekeningen zijn gemaakt voor het nieuwe winningsplan (mogelijk nieuwe epicentra door verschuiving van de gaswinning)?
- Hoe gaat u gezien de huidige risico's ervoor zorgen dat de onderzoeks- en uitvoeringstrajecten voor o.a. de aanpassing van de dijken en andere infrastructuur zo snel mogelijk kunnen worden doorlopen?
- Kunt u aangeven wanneer het te ontwikkelen risicobeleid voor aardbevingsrisico's gereed is en waar de acceptabele grenzen liggen in het Meet- en Monitorplan?
- Kunt u aangeven op welke wijze de Veiligheidsregio Groningen door u wordt betrokken bij de ontwikkeling van hiervoor genoemd risicobeleid?

Wie dient zienswijze in?

Naast een gedachtewisseling over de inhoud van de zienswijze moet ook stilgestaan worden bij de vraag wie de zienswijze uiteindelijk indient. Daarover het volgende:

- Het bestuur van de veiligheidsregio heeft – zoals in het voorgaande beschreven - een aantal wettelijke taken op het gebied van veiligheid;
- Vanwege deze wettelijke verantwoordelijkheid is het aan te bevelen dat het Algemeen Bestuur een zienswijze indient. In het voorgaande is daarvoor een inhoudelijke aanzet gegeven;
- Gemeenten hebben een breder takenpakket dan alleen veiligheid. In eventuele gemeentelijke zienswijzen kunnen daarom ook andere thema's een plaats krijgen;
- In deze gemeentelijke zienswijzen kan voor het thema veiligheid verwezen worden naar de zienswijze die door het Algemeen Bestuur is ingediend en worden aangegeven dat deze zienswijze deel uitmaakt van de gemeentelijke zienswijze.

Door deze manier van werken hebben gemeenten alle ruimte om al dan niet een eigen zienswijze in te dienen en ontstaat tegelijkertijd eenheid en solidariteit richting het bevoegd gezag op het thema veiligheid.

4 Blik op de toekomst

Het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen realiseert zich dat aardbevingen nog vele jaren een realiteit zullen zijn. Het is dus zaak om de inwoners van de regio te helpen leren leven met bevingen. De Veiligheidsregio wil daar - met verschillende activiteiten op het gebied van risicobeheersing en - communicatie en crisisbeheersing - een blijvende en betrouwbare rol in spelen.

4.1 Maatschappelijke context

De besluitvorming rondom gaswinning vindt plaats in een maatschappelijke context die op dit moment gekenmerkt wordt door veel onrust. De bestaande onrust bestaat veelal uit angst en/of woede bij inwoners. In het invullen van een passende benadering en/of hulp zullen zowel de GGD (zorg) als de politie (openbare orde) in samenwerking met inwoners en lokale overheden en organisaties invulling geven aan hun verantwoordelijkheden.

De directeur Publieke Gezondheid treedt op als leidende verbindende schakel tussen gezondheid en veiligheid. De GGD (GHOR) heeft een plan van aanpak voor het omgaan met maatschappelijke onrust. Wanneer maatschappelijke onrust leidt tot openbare ordeproblemen besluit de driehoek (betrokken burgemeester(s), politie en Openbaar Ministerie) over een passende aanpak en eventuele opschaling.

Werkzaamheden politie

De politie maakt wettelijk gezien geen deel uit van de veiligheidsregio. Toch mag niet onvermeld blijven dat ook de politie zich geprepareerd en langdurig georganiseerd heeft op het monitoren van de maatschappelijke onrust in de regio en het snel en de-escalerend kunnen optreden.

4.2 Activiteiten van de Veiligheidsregio

Hieronder worden de belangrijkste activiteiten op een rij gezet die de Veiligheidsregio Groningen de komende periode in de hiervoor geschetste maatschappelijke dynamiek zal ontplooiën.

Risico-communicatie verder versterken

Nu vaststaat dat aardbevingen nog lange tijd een gegeven zijn, is het zaak dat inwoners van de veiligheidsregio leren omgaan met deze realiteit. De Veiligheidsregio Groningen kan een begeleidende rol spelen in het herstellen van het gevoel van veiligheid. Dit doet de regio door in de activiteiten op het gebied van risicocommunicatie - op transparante en betrouwbare wijze - blijvend aandacht te besteden aan aardbevingen. Mogelijke onderwerpen:

- Hoe bereid ik me voor op een aardbeving?
- Wat kan ik doen tijdens een aardbeving?
- Wat kan ik doen na een aardbeving?
- Hoe blijf ik op de hoogte?

Veiligheidsbeleving

De Veiligheidsregio Groningen zal in de risicocommunicatie ervaringen en best practices uit andere aardbevingsgebieden betrekken. Uiteraard wordt samengewerkt met betrokken gemeenten en de GGD / GHOR. Naast aandacht voor de hierboven genoemde activiteiten die inwoners van het gebied kunnen ontplooiën zal ook stilgestaan worden bij de veiligheidsbeleving in de regio.

Kennis- en stakeholdersnetwerk ontsluiten

De Veiligheidsregio Groningen zal zich de komende periode richten op het doorontwikkelen en onderhouden van een kennis(-sen)netwerk, het structureren van de publiek private samenwerking en het onderhouden van contacten met (belangenverenigingen van) inwoners en andere betrokkenen.

Compleet maken en inzetten van middelen

De Veiligheidsregio Groningen zal de komende periode werken aan het op peil brengen van de middelen die nodig zijn om de effecten van een zware beving te bestrijden. Zo zullen satelliettelefoons worden aanschaf om uitval van communicatiemiddelen op te vangen. Daarnaast wordt voor het versnellen van de gebiedsverkenning onderzocht of de aanschaf van Unmanned Aerial Vehicles tot de mogelijkheden

behoort. Ook zal een samenwerkingsverband met USAR.NL worden ingericht en zullen de faciliteiten van het Commando Plaats Incident worden versterkt. Tot slot zal worden onderzocht of er naast deze versterking nog nieuwe inzichten zijn die moeten worden meegenomen.

Oefenprogramma aanpassen

De voorbereiding op incidenten start met planvorming, maar daarna moeten plannen vooral geoefend - en zo verinnerlijkt - worden. Nu het incidentbestrijdingsplan aardbeving gereed is, wordt dit plan opgenomen in de jaarlijkse oefenroutine. Voor 2014 betekent dit concreet dat de oefeningen van de multidisciplinaire crisisteams – Commando Plaats Incident, Regionaal Operationeel Team en Regionaal Beleidsteam - in het teken staan van aardbevingen.

Periodieke analyse stand van zaken

Onder andere tijdens de behandeling van het winningsbesluit in de Tweede Kamer heeft de minister van Economische Zaken aangekondigd dat er aanvullende onderzoeken zullen worden uitgevoerd. Concreet betekent dit dat er de komende jaren regelmatig nieuwe informatie beschikbaar zal komen, die moet worden beoordeeld. Enerzijds op de ontwikkeling van de risico's in het verzorgingsgebied van de Veiligheidsregio, anders op gevolgen voor de inhoud van het incidentbestrijdingsplan. De verwachting is bijvoorbeeld dat het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over een jaar is afgerond. Op dat moment wordt de situatie opnieuw bekeken en onderzocht of de zienswijze van de veiligheidsregio moet worden bijgesteld.

Opdrachten formuleren vervolgonderzoek

Uit onder andere de dialoogtafel zal de behoefte ontstaan om vervolgonderzoek in te zetten. Ook zullen vervolgonderzoeken beoordeeld moeten worden. Onderwerpen waar aan gedacht kan worden: het Chemiepark en de Eemshaven, de relatie hoog water en bodemdaling. De veiligheidsregio zal werken aan een strategische onderzoeksagenda en de samenwerking met universiteiten, TNO en andere kenniscentra verder versterken.

Inrichten 'back-office groep'

Om de hiervoor genoemde taken ook gedurende een langere periode goed uit te kunnen voeren wordt extra capaciteit op het gebied van expertise en communicatie 'aangeboord'. Ook voor ondersteuning van de portefeuillehouder crisisbeheersing en de directeur Veiligheidsregio, die deelnemen aan de dialoogtafel.

4.3 Ondersteuning van de Rijksoverheid

De Veiligheidsregio Groningen is begin 2013 geconfronteerd met een nieuw vakgebied. De afgelopen periode heeft de veiligheidsregio Groningen door een proactieve manier van werken aangetoond verantwoordelijkheid te nemen en alert te zijn op nieuwe risico's in het verzorgingsgebied. Om ook op de lange termijn deze rol te kunnen spelen in dit dossier met grote maatschappelijke impact is steun van de Rijksoverheid echter onontbeerlijk. Daarom is een beroep gedaan op de minister van Economische Zaken.

Op 27 januari jl. heeft de minister van Veiligheid en Justitie mede namens de minister van Economische Zaken bevestigd dat ondersteuning wordt verleend voor:

- Het aantrekken door de veiligheidsregio van een onafhankelijk expert voor een periode van drie jaar op basis van een door de veiligheidsregio zelf te bepalen profiel;
- Het aantrekken door de veiligheidsregio van een communicatiedeskundige voor een periode van drie jaar op basis van een door de veiligheidsregio zelf te bepalen profiel;
- Ondersteuning met kennis en expertise op het terrein van activisme en extremisme voor lokale bestuurders en betrokken organisaties (zoals politie);
- Het inzetten van onderzoekscapaciteit door WODC op basis van een door de Veiligheidsregio op te stellen onderzoeksvraag.
- Het compleet maken van de benodigde middelen.

Deze toezegging betekent dat thans voldoende expertise kan worden gegenereerd. Het is echter de vraag of daarmee ook op de langere termijn optimale condities voor de veiligheidsregio zijn gecreëerd. Nader overleg met het ministerie daarover is vereist.